

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Brezpogojni dedič odgovarja za volilo tudi tedaj, kedar je zapuščina nedostatna (§ 801. obč. drž. zak.) in ne glede na utesnitev iz §-a 807. ibid.

Z razsodbo z dne 19. marcija 1889. leta, št. 3063 obsodila je civilna mestna pretura Tržaška toženca Jurija J. H. kakor brezpogojnega dediča po rajnem J. H., da plača tožitelju Ivanu J. H. v 14 dneh pod eksekucijo ostanek volila v znesku 500 gld s 5% obrestmi vred od 20. aprila 1885. leta. Razlogi: Gledé na to, da je toženec v zapisniku s 26. novembra 1883. l. izrekel se ne samó brezpogojno dedičem po rajnem svojem očetu, nego da je tudi brezpogojno izjavil plačati vsa volila, katera je odredil v poslednji svoji volji njegov oče, čeprav ni zapustil nikakeršnega imetja; — gledé na to, da se prišteva k tem volilom po neizpodbijani oporoki rajnega J. H. tudi v tožbi navedena tirjatev in da ni toženec izpodbijal odloka, na tožbo izišlega, v katerem je vprašavni izjavi podtaknil se smisel, da se je namreč toženec tudi obvezal, plačati iz svojega sporno volilo; — gledé na to, da je toženec v pismu, ki ga je sam navedel, z dne 17. januarija 1884. leta, tedaj komaj nekaj tednov po vprašavni izjavi, tožitelju priznal, da ima on (tožitelj) po svojem očetu dobiti tisoč goldinarjev, ter da mu je ob jednom predložil, naj bi se dèl le-ta znesek proti zakoniti pobotnici v račun za kupčijske stvari, priposlane mu od tožitelja: — ni moči vsem ponavljanim tem izjavam, oziraje se tudi na zapuščin-skega sodnika neizpodbijano tolmačenje protokolarnega izrecila, dati po umu in pameti drugega smisla (§ 863. obč. drž. zak.), nego da je današnji toženec resnično in brezpogojno obvezal se, plačati vprašavnih tisoč goldinarjev, v katerih se nahaja toženih 500 gld. Vprašavna, brez nikakega pogoja storjena izjava stvarja torej za toženca samostojno obvezanost, zaradi katere je on dolžan izpolniti obljubo s svojim imetjem tudi ne gledé na stanje zadevne zapuščine isto tako, kakor bi jo moral izpolniti, ako bi se on sam izrekel brezpogojno dedičem po rajnem svojem očetu. Kakor ni moči smatrati po zakonu poslednje izjave za podaritev, združeno je tudi vprašavno protokolarno izrecilo uže po zakonu (§ 801. obč. drž.

zak.) z neomejeno dolžnostjo za toženca, da pokrije očetova volila, kajti, če bi se to protivno razlagalo, bilo bi že večkrat napominano, pred sodnikom storjeno izrecilo vzlic njegovemu prirodnemu smislu in v njem izraženi nameri brezmočno, a to bi gotovo bilo protivno zakonovim pravilom, kako je tolmačiti (§§ 6., 7., 914. obč. drž. zak.).

Na apelacijo toženčevo premenilo je višje deželno sodišče Tržaško z odločbo z dne 9. novembra 1889, št. 3748 razsodbo prvega sodišča in odbilo tožiteljevo zahtevo iz tehle razlogov: Ker so dejanske razmere le-tega pravnega slučaja nesporne, zavisna je rešitev te pravde jedino od odgovora na pravno vprašanje, je li toženec zaradi svojega brezpogojnega dednega izrecila po rajnem svojem očetu, na katero tožitelj tožbo svojo opira, in gledé na to, da je sodedič Matija J. H. po istem svojem očetu pogojno izrekel se dedičem, — dolžan plačati tožitelju toženi ostanek volila? A to vprašanje treba je zanikati. Določilo obč. drž. zak. § 807., ki dela izjemo od občnega vodila § 801. ibidem, dopušča namreč v navedenem slučaju tudi brezpogojnemu dediču, dokler mu ni dedina izročena, da uživa napominane pravne dobrote in v takem slučaju sta si torej pogojni in brezpogojni dedič pravno jednaka gledé omenjene, ustanovljeni čas trajajoče utesnitve. Le-té utesnitve pa ni, kakor misli tožitelj, tako razlagati, da bi po završeni zapuščinski razpravi ona pravna dobrota znova minila za brezpogojnega dediča, — z ono utesnitvijo ustanavlja se namreč samó čas, do katerega naj še traja uže omenjena pravna dobrota tudi za brezpogojnega dediča, torej tako dolgo, dokler ne bi mu dedina bila prisojena, rekše, dokler ne bi mu na podlogi § 810. obč. drž. zak. bila izročena, oziroma na podlogi § 819. ibid. prisojena, kajti v poslednjem tem slučaju završuje se zapuščinska razprava in ob enem izključuje s tem vsako poznejšnje, torej tudi vsako dedno izrecilo, imajoče v sebi vprašavno pravno dobroto. Tudi se ne bi pojnilo, zakaj je zakon, takisto izjednačivši brezpogojnega dediča pogojnemu, ustanovil oni čas in tako odredil konec takšni enakosti, hotel torej zle posledice brezpogojnega dednega izrecila odložiti in s tem učinke vprašavne olajšave znova odpraviti, zakaj se naložé z jedne strani brezpogojnemu dediču proti izrecni njegovi volji posledice inventarja, ko je z druge strani povse po duhu § 807. obč. drž. zak. in namerah inventovanja zaradi dedinskih upnikov in legatarjev,

da naj so trajni učinki napominanega izjednačenja, in sicer zato, ker se brezpogojni dedič zaradi inventovanja, proti njegovi volji zvršenega, otrese za vselej zlih posledic, združenih z brezpogojnim dednim izrecilom. Zaradi vsega tega, in ker ne ustanavlja § 807. obč. drž. zak. nobene izjeme, če se preseka zapuščinska razprava zaradi nedostatne zapuščine, toženec ne odgovarja gledé na pogojno dedno izrecilo sodediča M. J. H. za toženi ostanek volila brezpogojno, nego samo po močeh zapuščine rajnega svojega očeta, in ker take zapuščine ni, kakor izhaja nesporno iz zapuščinskih spisov, ni moči naložiti tožencu nikakersnega plačila. Iz teh razlogov in uvaživši tudi, da po besedah poslednjikrat omenjenega določila ni moči niti govoriti v le-tem slučaju o izročitvi dedine, ker take nikedar bilo ni, bilo je treba premeniti razsodbo prvega sodnika.

Na tožiteljevo revizijo uničilo je pa najvišje sodišče z odločbo z dne 12. februarija 1890. l., št. 916 višjesodno razsodbo ter obnovilo razsodbo prvega sodnika iz naslednjih razlogov:

Za razsojevanje učinkov brezpogojnega dednega izrecila toženčevega z dne 26. novembra 1883. l. pred okrajnim sodiščem Kočevskim nima prav nikake važnosti v sebi toženčeva trditev, da ni njegov oče zapustil nikakersnega imetja. Po smislu § 801. obč. drž. zak. bilo je naložiti tožencu, da mora v polnem znesku plačati volilo, tožitelju naklonjeno, katero je on (toženec) pravo-veljavnim priznal, ne gledé na stanje zapuščine, in tožitelj je tem bolj upravičen, zahtevati od toženca vprašavno celo volilo, ker se je on zaman trudil, da bi iztirjal polovico volila od sodediča M. J. J., v čigar imeni je današnji toženec plačilo obljubil, ne da bi v to pooblaščen bil. Pri pogojih §-a 807. obč. drž. zak. se samó odlagajo, a nikakor ne razvezujejo učinki, združeni z brezpogojnim dednim izrecilom. Nikakor ni odločilen način, po katerem je završena bila uže navedena zapuščinska razprava, kajti njena glavna namera ni ugotovljati zapuščine in razdeljevati zapuščinskih predmetov, nego svrha mu je: ustanoviti pravno nasledovanje in obseg dedičevim obvezam. Nedvomno je tu, da je zapuščinska razprava bila završena in da ni moči govoriti o kakih nadaljnjih utesnitvah. V tem, da je zapuščinski sodnik presek al z odlokom z dne 17. junija 1884. l., št. 4400, zapuščinsko razpravo po rajnem J. H. zaradi nedostatne zapuščine, ni moči zazreti nič odločilnega, če prav ni dospel a v zapuščinsko-razpravni pretres navedba v smrtovnici, ki jo je podpisal

M. J. H., navedba, da je J. H. zapustil imetje, s katerim bi se lahko pokrila vsa volila. Z onim sodnikovim izrekom, storjenim po vsprejetem dednem izrecilu oporočnih dedičev, in zatorej, kakor je jasno iz §§ 72., 75. ces. pat. z dne 9. avgusta 1854. l., št. 208 drž. zak., nikakor ne zakonu odgovarjajočim brezdvomno ni bilo moči razveljaviti toženčevega brezpogojnega dednega izrecila. Tudi bi se prišlo v protislovje z ustanovilo § 801. obč. drž. zak., ako bi se iz podkladka, da ni zapustil oporočitelj J. H. nobenega imetja, hotelo izvajati kakeršen koli, toženca oproščajoči sklep. Bilo je torej uslišati tožiteljevo revizijsko pritožbo, premeniti razsodbo višjega deželnega sodišča in deti z nova v moč razsodbo civilne mestne preture Tržaške.

T.

b) Imetnik zavarovalne police je jedino upravičen, da se mu izplača zavarovalni znesek; moti ga v tej pravici, kedor si dá za dolg zavarovančev eksekutivno prisoditi kak znesek.

Zavarovalni znesek ne spada v zapuščino zavarovančevo.

Tožitelj A. pripoveduje: Kupil sem od C-a zavarovalno polico z dné 6. februvarija 1886 št. 22102 zavarovalne družbe »Franco-Hongroise« v Budapešti, glasečo se na 500 gld. Na to polico plačeval sem do smrti C-a premije. Z odlokom okrajnega sodišča v Lj. z dné 28. septembra 1888 št. 22580 se je dovolila toženki B. na njeno prošnjo zaradi iztirjanja njene tirjatve zoper C-a. iz sodne poravnave z dne 26. junija 1888 št. 15263 v znesku 304 gld. 64 kr. eksek. prisodba v zapuščino C-a. spadajočih 4 za varovalnih polic imenovane zavarovalne družbe nekvarno prej pridobljenim pravicam in »quoad summam concurrentem«. Zavarovalna družba se zaradi tega odloka, ker ima C. pri njej samo 4 zavarovalne police, protivi izplačati mi na polico št. 22102 zavarovalni znesek. Toženka tirja jeden del zavarovalnega zneska, do katerega pristoja kot imetniku police samo meni pravica, zasé in me žali torej v tej pravici. Ker vzlic temu, da sem ji obetal trpeti dotične stroške, neče odstopiti od eksekucije, tožim jo in prosim razsodbe: Toženka je dolžna: 1. pripoznati, da sem jaz imetnik in lastnik zavarovalne police z dné 6. februvarija 1886 št. 22102, katera je za C-a pri zavarovalni družbi »Franco-Hongroise« v Bu-

dapešti, da sem torej jedini upravičen, da se mi izplača na to polico zavarovalni znesek 500 gld., ki je zaradi smrti C-a zapadel v plačilo; in 2. odstopiti od eksekutivne prisodbe prebitkov iz te police, katera se jej je dovolila z odlokom z dne 28. septembra 1888 št. 22580, in pripustiti, da se izplača meni ves zavarovalni znesek 500 gld.

Toženka odgovarja: Priznavam, da ima tožitelj polico v svoji posesti. Jaz ne vodim eksekucije niti na polico, niti na zavarovalni znesek, ki bi ostal čez tirjatev tožitelja, kateremu je polica le zastavljena, ne pa prodana bila. Tožba gre na izločitev, oziroma na priznanje lastninske pravice. Pri lastninski tožbi je treba dokaza, da je tožitelj lastnik stvari in da jo ima toženec v svoji moči. Tožitelj pa ni dokazal, da je dobil polico po veljavnem pravnem imenu in na pristen način v posest (§ 369. in 372. obč. drž. zak.). Ako pa hoče tožitelj izločiti prisojeni prebitek iz police, ni niti poskusil dokazati svoje lastninske pravice do njega. Eksek. prisodba se ne protivi tožiteljevim pravicam, ker prisoja samo prebitek nad dolgovi; on lahko vzame, kar mu gré. V prepiru je resno le prebitek iz police, t. j. gotov denar; gotov denar pa in istotako tudi pisma, glaseča se na pokazatelja, po § 371. obč. drž. zak. ne morejo biti predmet lastninski tožbi. Ako zavarovalna družba neče plačati tožitelju zavarovalnega zneska, naj jo toži, ker se brani izplačati brez razloga.

Okrajno sodišče v Lj. je odbilo tožbeno zahtevo in to iz sledečih razlogov: Zavarovalno polico z dné 6. februvarija 1886 št. 22102 smatrati je, in to vsaj počenši s smrtjo zavarovančeve, za imetniško pismo. Tožitelj je imetnik police in tako upravičen, da mu zavarovalna družba izplača zavarovalni znesek. (§ 307. obč. trg. zak.). On niti ne trdi, da mu je toženka pred tožbo kratila to upravičenost in z njo lastninsko pravico ter imetniško pravico do police; tožitelju nedostaje zato razloga za prvi del njegove zahteve. Pravice, ki pristojé toženki na podlogi prisodnega odloka z dné 28. septembra 1888 št. 22580, so tirjalne pravice proti zavarovalni družbi »Franco-Hongroise«. Te pravice nimajo nobenega neposrednega kvarnega vpliva na pravice imetnika police in zato tudi ni moči pritrditi tožitelju, da se s prisodnim odlokom kratijo imetniške pravice. Ako zavarovalna družba meni, da ima eksekutivna prisodba to moč, ni toženka odgovorna za to

in ona ne more trpeti posledic, ki so nastale iz tega, da smatra tožitelj nazor zavarovalne družbe kot pravi.

Pravica tožiteljeva proti zavarovalni družbi in pravica toženke proti tej družbi nista stvarno prav v nikaki zvezi med seboj; zato pa tudi drugi del tožbene zahteve ni opravičen.

Višje deželno sodišče v Gr. je razsodbo prve inštanice premenilo in razsodilo popolnoma po tožbeni zahtevi. Razlogi: Bistveno ne gré tožba na priznanje lastnine, ker je tožitelj kot posestnik police itak tudi njen lastnik; glavni smer tožbi je, odpraviti zapreko, ki je na poti, da se ne izplača zavarovalni znesek, t. j. razveljaviti eksekutivno pravico. Kakor je videti iz police z dné 6. februvarija 1886 št. 22.102, zavaroval se je znesek 500 gld., ki se naj izplača po smrti C-a imetniku police. Da je tožitelj v posesti police, priznava toženka. Polica ima sosebnost po smrti zavarovančevi značaj imetniškega pisma. Po čl. 306 in 307 trg. zak. in §-u 1393 obč. drž. zak. zadostuje za prenos lastnine gola izročitev. Pošteni prejemnik zadobi lastninsko pravico, če je tudi dajalec ni imel in naj je bilo pismo tudi ukradeno ali izgubljeno; posestniku tudi po §§ 323. in 328. obč. drž. zak. služi domneva, da je njegovo pravno ime veljavno in njegova posest poštena, in ni ga moči siliti, naj se izkaže s svojim pravnim imenom. Res so tudi protivni dokazi dopustni, a toženka jih ni ponudila, in jedino to, da zanika vse tožiteljeve navedbe, ne zadostuje, da bi bilo moči siliti tožitelja, naj dokaže svojo lastninsko pravico. Da je v polici C kot pogodnik imenovan, to ne vpliva nič, ker on zavarovalne pogodbe ni sklenil zasé ali svojo zapuščino, nego za imetnika police; toženka tudi niti ne trdi, da je imel C za časa svoje smrti ali za časa eksekutivne prisodbe polico v svoji posesti. Pravico tožiteljevo, da se mu kot imetniku police izplača zavarovalni znesek, pa je kratilo in oškodilo zvršilo toženke, ker se jej je dovolila proti C-u, oziroma njegovi zapuščini zaradi 404 gld. 60 kr. s prip. eksek. prisodba »v zapuščino C-a spada-jočih in njemu pristoječih prebitkov« zavarovalne police in ker se je zavarovalni družbi ukazalo, da sme eks. prisojeni znesek izplačati jedino le zvršiteljici. Ker zavarovalna družba ni niti upravičena, niti obvezana, soditi, ako in koliko pravice pristojajo pokazatelju do izplačila zavarovalnega zneska, in ker pokazatelj tudi ni, kakor meni toženka, dolžan, družbi izkazati svojo pravico, razumno je, da

je zaradi omenjenega prisodnega odloka in ukaza zavarovalna družba pomišljala, je li varno izplačati tožitelju zavarovalni znesek, da ne bi potem morala zneska še jedenkrat plačevati. Kakor se vidi iz prilog P--S ad III, družba tudi jedino le zaradi prisodnega odloka ni izplačala tožitelju; bila je pa voljna, založiti denar pri sodišči. Za sodno založitev po §. 1425 obč. drž. zak. bi bilo v teh razmerah gotovo dosti razlogov; sodišče bi tudi založenega zneska brez dovolitve toženke tožitelju ne moglo izročiti in bil bi torej tožitelj na vsak način primoran tožiti toženko. Tožba proti družbi bi ne imela torej zaželenega uspeha, ker bi se z njo zapreka izplačila ne odpravila. Ker se toženka protivi, odstraniti zapreko, katero je napravila, bil je tožitelj po dv. dekr. z dné 29. maja 1845 št. 889 zb. pr. zak. primoran in upravičen v tožbo zoper njo.

Na revizijo toženke, potrdilo je najvišje sodišče z odločbo z dne 30. januarija 1890, št. 9, razsodbo druge inštanice iz naslednjih razlogov:

Toženki se je na njeno prošnjo dovolila z odlokom z dne 28. septembra 1888, št. 22.580 zaradi iztirjanja njene tirjatve v znesku 304 gld. 64 kr. s prip. eksek. prisodba v zapuščino C-a spadajočih prebitkov, katere bi bilo izplačati na one štiri police, s katerimi je C zavaroval pri družbi »Franco-Hongroise« svoje življenje, ter se je naročilo reprezentanci zavarovalne družbe, da smé prisojeni denar izplačati jedino le toženki sami. Zategadelj se zavarovalna družba brani izplačati zavarovalni znesek na te police in torej tudi na ono, ki se omenja v tožbi, glasi na imetnika in katero ima tožitelj v svoji posesti, brani za toliko časa, dokler se ne razveljavi omenjeni zvršilni odlok; to je tudi samo po sebi razumno, kajti zavarovalni družbi se ni naznanil s številkami znesek, katerega naj bi izplačala toženki. Toženka priznava pa sama v revizijskih pritožbah, da se je C., ker je prepirno polico dal napraviti na imetnika in izročivši jo drugi osebi, odpovedal vsaki pravici, razpolagati nadalje ž njo, da torej ta polica ni nič več del zapuščine C-a in da je torej tudi eksek. prisodba prebitkov, ki bi spadali v to zapuščino, brez pomena. Jasno je torej, da je toženka, vpeljavši eksekucijo, posegla po pravicah tožiteljevih, in tožitelj je zato upravičen, zahtevati po smislu §. 3. dv. dekr. z dne 29. maja 1845, št. 889, zb. pr. zak. od toženke, da opusti eksekucijo na prebitke, ki bi ostali na polico št. 22.102. Toženka navaja dalje,

da jej takrat, ko je izposlovala izvršilni odlok, ni bilo znano, da se glasi polica, ki jo ima tožitelj v rokah, na imetnika. To pa ni res, kajti ona izrecno priznava, da jo je tožitelj izvensodno poučil o tem in da se je vzlic temu protivila, odstopiti od izvršila. Ako toženka naposled omenja, da ni imela povoda odstopiti od izvršila, ker so predmet njene eksekucije samo slučajni prebitki, ne pa polica sama, onda je reči, da je gledé uspeha popolnoma isto, je li toženka vpeljala eksekucijo na polico, na ves zavarovalni znesek ali pa le na jeden del tega zneska, ker se je zaradi izvršila ustavilo izplačilo vsega zavarovalnega zneska za toliko časa, dokler se ne razveljavi eksekucijski odlok. Iz teh razlogov bilo je potrditi razsodbo višjega deželnega sodišča, ustrezajočo tožbeni zahtevi.

A.

**c) Mapa dokazuje obseg lastnine, ako je brezdvomno
pravilna in istinita.**

Okrajno sodišče v T. izdalo je razsodbo z dne 31. oktobra 1889, št. 2211, da se odbije tožbena zahteva: Toženi I. S. je dolžan pripoznati, da je tožitelj I. B. zemljeknjižni lastnik in pravni posestnik planinskega gozda »na blatih« par. št. 539 kat. obč. Ž. v celem njenem obsegu 2 oral in 1154 □sežnjev, osobito do vodnega jarka, ki dela mejo med tožiteljevim gozdom in toženčevim travnikom par. št. 540 iste kat. občine, — ne sme se nikakor več vmešavati v tožiteljev gozdni del preko mejne grape i. t. d. — Razlogi: Tožitelj trdi v tožbi, da je posestnik planinskega gozda par. št. 539 kat. obč. Ž., da le-tá parcela pripada k njegovemu, v zemljiški knjigi župe Kr. g. sub urb. št. 40, sedaj vlož. št. 65 kat. obč. Ž. nahajočemu se posestvu, na katero je on od dne 6. januarja 1884 naprej kot lastnik prepisan. Lastninska njegova pravica in pravnaslovna posest do napominane gozdne parcele v celem njenem obsegu 2 oral in 1154 □sežnjev pa je uže zaradi tega brezdvomna, ker se je cela ta parcela kot sestavina gore imenovane posestva vknjižila pri napravi novih zemljiških knjig. Le-ta vknjižba pa je po § 11. zak. z dne 25. julija 1871, št. 96 drž. zak., nepreklicno postala pravokrepna, ker v ediktalnem roku nikedo ni ugovarjal. Tožitelj pa tudi priznava, da toženec poseduje obmejni travnik par. št. 540 kat. obč. Ž., ter pravi, da je lastninska in

posestna meja med obema parcelama uže od nekedaj jarek, čigar voda nikedar ne usahne; toženec I. S. onostran jarka na parc. št. 539 uže zategadelj ni mogel kositi, ker je kultura obeh parcel različna. Sklicuje se tožitelj tudi na priposestovanje lastninske pravice po več nego 38letni posesti in uživanji prepirnega predmeta. Toženec pa da se je pred 6 ali 7 leti siloma vrinil v posest prepirnega dela imenovane parcele s tem, da je ondu postavil plot ter posekal drevesa, v razsodbi navedena. Tožitelj zahteva priznanje lastnine do sveta med plotom in jarkom ter odškodnino. — Toženec ugovarja, da vodni jarek ni prava meja, nego ona črta, na kateri je stal v tožbi omenjeni plot, potem, da je on v zvezi s svojimi posestnimi predniki vedno izključivo posedoval in užival prepirni gozdni svet med jarkom in plotom. Dokaz temu to, da je vedno kosil travo do plota in vsako leto popravljaj le-ta plot. Iz tega sklepa priposestovanje lastninske pravice ter misli, da sme kot pošten posestnik tudi uživati ta svet. — Tožiteljevih trditev, osobito odločujočih okolnostij, da je on prepirni svet več nego 3 leta od 9. avgusta 1886 nazaj izključivo posedoval in užival, da je tam drevesa sekal in listje za steljo grabil in da je toženec stoprav pred 18 leti rečeni plot postavil, kakor tudi tega, da je on (tožitelj) vsakokrat ta plot podrl, — njegove priče niso dokazale tako, kot zahteva sodni red. Priča Š. B. trdi sicer, da je tožitelj sekal les do vodnega jarka, in da je on sam kot posestnik pred tožiteljem plot vsakokrat razdrl, kedar ga je toženec postavil. Toda toženčeva priča I. S. pravi, da sta toženec in on sam, kot njegov prednik v posesti uživala svet med jarkom in plotom, da je tam travo kosil, listje grabil in les za plot sekal. Izjavi teh prič, kateri sta vrhu tega zavržni, pobijata druga drugo. Ostale tožiteljeve priče pa njegovih trditev glede 30letne posesti, v priposestovanje potrebne, niso potrdile. Nego toženčeva priča I. P. je potrdil, da je rečeni plot uže pred 40 leti videl. — Po sodnem ogledu in po mapnem obrisu iz c. kr. mapnega arhiva se je izkazalo, da obsega parcela št. 539 dve orali in 1154 □sežnjev, parcela št. 540 pa jedno oralo in 1255 □sežnjev. Isto tako se je izkazalo in konstatovalo, da se lastninska meja niti po tožiteljevi niti po toženčevi zahtevi ne strinja s katastersko mejo. Kajti cela prepirna gozdna proga, 36 □sežnjev obsegajoča, v mapnem obrisu z a-d-e zaznamovana, ne leži samo v parceli št. 539, odmerjeni tožitelju, nego sega tudi v toženčev travnik preko potočiča z živo vodo, zazna-

movanega z a-c. Po mapnem obrisu je torej 216 □sežnjev obsežni svet a-b-c, ki je v dejanski posesti toženčevi, pripisan v katastru k parceli št. 539. Le-ta svet, kakor tudi prepirni svet a-d-e obdržal se je ob napravi novih zemljiških knjig pri parceli št. 539 ter po posestnem izpisku pripisal tožiteljevemu zemljišču vlož. št. 144 kat. obč. Ž. Ob napravi novih zemljiških knjig se niso pozvedele meje med posameznimi zemljiškimi parcelami. Zaradi tega, da je bil strankama dovoljen vpogled v mapo, se pa še ne da trditi, da je meja neprepirna. Registri in zapisniki davčnega katastra so napravljeni jedino le zaradi obdačenja, nimajo pa dokazati, kedo je pravni posestnik ali lastnik parcel. Ker se torej ob napravi zemljiških knjig meje niso zaznamovale in jih stranki tudi nista pripoznali, tako ni moči lastninskega vprašanja glede celega katasterskega obsega odločenega smatrati s tem, da je zemljiška parcela vpisana v novo zemljiško knjigo. Po tem takem ni moči smatrati, da je tožitelj priposestoval lastnino na prepirnem svetu. — Kedor zahteva lastnine kake stvari, dokazati mora veljavni naslov v to. Takega dokaza pa tukaj nedostaje, zatorej je odbiti tožbeno zahtevo. Pripomniti je še, da je bil toženec z odločbo c. kr. višjega deželnega sodišča z dne 31. oktobra 1889, št. 12292 varovan v dejanski posesti plotu. Plot in jarek a-f sta prirodni meji in nobena stranka ni dognala dokazov za izključivo posest in last.

Na tožiteljevo apelacijo je višje deželno sodišče v G. z odločbo z dne 22. januarja 1890, št. 11786 potrdilo razsodbo prve inštanice. Razlogi: Le-tá tožba je lastninska tožba, tožitelj torej mora po § 369. obč. drž. zak. izkazati, da je v tožbo vzeti predmet, t. j. svet med vodnim jarkom in plotom, njegova last. Tožitelj opira svojo last na to, da je on vknjiženi lastnik posestva urb. št. 40 župe Kr. g., sedaj vlož. št. 65 kat. obč. Ž., in da le-temu sestavina je parcela v »planinskem gozdu« št. 539, potem na to, da je prepirni svet sestavni del le-té parcele, ker je njen katastralni obseg z mero 2 oral in 1154 □sežnjev popoln le tedaj, če se vračuni ta prepirni svet. Le-to je ponudil dokazati z mapo in z mnenjem zvedenskim. Ker je po predpisih §§ 14., 19., in 26. zakona z dne 25. marcija 1874, št. 12 drž. zak. in §§ 3., 12, in 26. prav. min. ukaza z dne 18. maja 1874, št. 13 drž. zak. za Kranjsko bilo pri pozvedbah pred napravo novih zemljiških knjig izdelati prepis katasterske mape, — ker je bilo pri pozvedbah preiskati, je

li katasterska mapa pravilna, ali ne, ter potrebno popraviti v mapnem prepisu, ker je nadalje bilo po dognanih pozvedbah posestne pole s prepisi katasterskih map postaviti na vpogled za čas reklamacijskega roku in se je na to vršilo uravnalno postopanje po smislu zakona z dne 25. julija 1871, št. 96 drž. zak., — onda je katasterska mapa, ki je takisto postala zemljeknjižna mapa in po tem integrujoč del zemljiške knjige, vsekakor torej pripravno dokazilo, je li kak svet sestavina dotične parcele, torej tudi zemljeknjižnega vložka, če je moči brezdvomno smatrati jo za pravilno. Tedaj torej, če je mapa pravilna, dala bi se vsekakor izkazati lastninska pravica tožiteljeva, oziroma moral bi toženec dokazati, da je dotični svet izvenknjižno si pridobil. — Toda tožiteljevo dokazovanje z zvedenci je pokazalo, da je prepirni svet po mapi sicer sestavina parcele št. 539, da pa mapa ni istinita, ker po njej ni zgolj prepirni svet, nego tudi še 216 □ sežnjev obsežni kos, ki je dejanski travnik in ki njegove lasti tožitelj sam ne zahteva, vpisan v mapi kot sestavina gozdne parcele št. 539. Bilo je torej razvideti, da je mapa neistinita, da se ne prilega dejanskim prirodnim razmeram. Ne more torej le-tu ničesar dokazati. Ker je, in to je dognano, meja v mapi nepravilna, ni moči tudi glede v njej ležečega sveta pripisovati jej dokazilnosti. — Tudi dokaz izvenknjižne pridobitve po priposestovanji se tožitelju ni posrečil, ker ni nobena njegova priča potrdila, da je zvrševal posestna dejanja 30 let; ampak toženčeve priče so opetovano potrdile, da je toženec zvrševal posest zadnjih 30 let. Vrh tega navaja tožitelj sam, da uže 18 let teče prepir zaradi tega sveta. — Ker torej tožitelj svoje lasti ni dokazal, toženca pa, imejočega prepirni predmet v svoji oblasti in varovanega po sodnem izreku v posesti, ni moči siliti, da bi dokazal svojo last, onda je vprašanje, je li tožencu posrečil se dokaz priposestovanja, brez pomena, in bilo je potrditi prvo razsodbo, ki je odbila tožbeno zahtevo.

(Pred najvišje sodišče pravda ni dospela.)

d) O aktorski kavciji in stroških incidenčnega spora.

Mlinar toži Zidarja zaradi poplačila 204 gld. 48 kr. Pri prvem naroku dne 7. septembra 1888 zahteva toženec aktorsko kavcijo, češ, da ni tožitelj znan kot zadosti imovit, da nima niti

nepremičnin niti premičnin, da živi pri svoji materi, kateri je le podpora pri njenem gospodarstvu in gostilničarstvu. Tožitelj bi bil torej moral v tožbi podati primerno varnost za sodne stroške ali pa ponuditi prisego, da je ne more dati. Gledé na obsežniši prepirni predmet se zahteva 100 gld. kot varščina. Zaznamuje toženec tudi stroške. — Tožitelj pravi, da poda kavcijo v sodno določenem znesku; zahtevani znesek je prenapet. Sicer toženčeve trditve oporeka in dodá odpor proti povračilu stroškov, češ, dotični izrek je pridržati konečni sodbi. — Toženec omenja, da je zadovoljen s kavcijo v sodno določenem znesku, kakor je uže poprej rekel. Stroške da je priznati, ker je tožitelj ta spor pouzročil, v nemar pustivši zakon, ki mu vелеva ponuditi aktorsko kavcijo. — Tožitelj ne zabeleži nič stroškov.

Okrajno sodišče v L. odloči dne 22. septembra 1888 št. 19090: Aktorska kavcija, ki jo mora Mlinar v svoji pravdi zoper Zidarja zbok 204 gld. 48 kr. s prip. položiti, znižuje se na 50 gld.; stroške incidenčnega spora v znesku 4 gld. 56 kr. mora Mlinar kot propala stranka plačati tožencu Zidarju po § 24. zak. z dne 16. maja 1874, št. 69 drž. zak. v 14 dneh pod eksekucijo.

Višje deželno sodišče je na rekurz Mlinarjev odločilo: O tem, da je tožitelj dolžan podati varščino ni bilo nikakega prepira, ker se je udal, a iskal le, da se zniža varščinski znesek, ki ga nasprotnik zahteva s 100 gld.; sodišče ga je določilo le s 50 gld. in torej ni priznalo primernosti zneska, ki ga toženec zahteva; toženec torej v tem sporu ne more veljati kot zmagovalec; prvosodni odlok se predružači, kolikor je zoper njega pritožbe, tako, da toženec mora stroške, narasle mu vsled zahteve, naj se položi aktorska kavcija, trpeti sam in plačati tožitelju 5 gld. 16 kr. kot stroške rekurza v 14 dneh pod eksekucijo.

Najvišje sodišče je na revizijski rekurz Zidarjev z rešilom z dne 16. januarija 1889, št. 566, odločilo:

Dolžnost tožiteljeva, da mora podati za stroške primerno varščino, je resnična, toženec je pa tudi takoj izjavil, ko se je izrekla dotična zahteva, da se zadovolji z varščinskim zneskom, ki ga določi sodišče; toženec torej ne more veljati na nobeno stran kot propala stranka, katera bi morala povrniti stroške dotične obravnave po § 24. zakona z dne 16. maja 1874, št. 69 drž. zak.; revizijskemu rekurzu Zidarjevemu se ugoti, odlok okrajnega sodišča

v L. se potrdi v točki, izpremenjeni z odločbo višjega deželnega sodišča z dne 31. oktobra 1888, št. 10836, pristavljajoč, da mora tožitelj Mlinar po §§ 24. in 26. gorenjega zakona trpeti stroške svojega apelacijskega rekurza sam in tožencu stroške revizijskega rekurza povrniti z zneskom 5 gld. 16 kr. v 14 dneh.

e) Prošnja za oddelitev se lahko podá „in simplo“ z rubrikami; predno se jo reši meritorno, treba določiti narok v zaslišanje strank. (K § 812. obč. drž. zak.).

Z odlokom z dné 23. novembra 1889 št. 13290 dovolilo je okrajno sodišče glede na sočasno vloženo tožbo Boštijana H. po smislu § 812. obč. drž. zak. separacijo inventovane zapuščine dolžnice Marije L., postavilo kuratorja, upravitelja zapuščini, ter odredilo zabeležbo dovoljene oddelitve v inventaru.

Pritožbi zakonskih dedičev, v kateri so zanikali pravost in likvidnost tožbene tirjatve ter naglašali, da prošnja ne izkazuje nevarnosti, ki bi znabiti upniku mogla nastati, ako bi se zapuščina pomešala z drugim imetkom, in da je bilo prošnjo vložiti v več odpravkih, — ugodilo je višje dež. sodišče v B. tako, da je odredilo poprej zaslišanje zakonskih dedičev, oziroma interesentov pri naroku, in tudi izreklo, da zadostuje, ako se oddelitvena prošnja podá »in simplo« s potrebnimi rubrikami.

V pritožbi revizijski je prositelj dokazoval, da je predhodni narok odveč, češ, da zakon tega naroka ne zahteva, da so zakonski dediči posamezne postavke tožbene tirjatve v obče pri zapuščinski razpravi, alimentacijske postavke vsaj »in quali« zvedeli, da so dediči v svojem rekurzu vse svoje ugovore uže itak navedli ter obširno obrazložili in da sami niti izrecno ne zahtevajo še predhodnega naroka. Nadalje se je skliceval na zbirko Gl.-Ung. W. št. 5107 in 8803, češ, da ni treba v dovolitev separacije likvidnosti tirjatev in na odločbi št. 617 in 5107 iste zbirke ter: Unger, Erbrecht, str. 175. v dokaz, da tudi ne treba prositelju izkazovati nevarnosti, ki bi utegnila nastati, ako bi se zapuščina pomešala z dedičevim imetkom.

Najvišje sodišče pa je venderle z odločbo z dne 4. februarja 1890 št. 1185 potrdilo rešilo druge inštanice, kajti s

tem, da se je najprej odredil narok v zaslisanje intestatnih dedičev o prošnji pritožiteljevi za oddelitev imetka, se nikakor ne prehiteva končna rešitev te njegove prošnje, on torej uže zategadelj in zlasti glede na odlok z dne 15. oktobra 1889 št. 11935 (z le-tem je bila zglasitev zákonских dedičev z dobroto inventarja pri sodišči vsprejeta, a prositelj Boštijan K. bil tudi z svojimi zahtevki odkazan na pravno pot), kateri mu je bil vročen, nima nikakega povoda pritoževati se zoper odredbo višjega sodišča.

Pravna vprašanja.

6.) Eksekut oddá neposredno pred dražbo eksekvirano posestvo v zakup. — Komu pripada še ne plačana zakupnina? In s kakim sredstvom je bajè moči izpodbijati tako, škodo tretjih oseb čineče dejanje?

Književna poročila.

Mjesečnik pravničkoga društva u Zagrebu prinaša v 4. let. štev. naslednje razprave „Osnova novega kazenskega zak. za kraljevine i zemlje, zastupane u car. vieću. (Predavanje dra. A. Ferjančiča u sastanku društva „Pravnik“ u Ljubljani. Svršetak). — Svojstva dosedanjih sustava u kaz. tiskovnih predmetih, izražena u nekih zakonarstvih. Pravnopoviestna prouka dr. Vl. Pappafave. (Dalje). — Statistički podatci o kaznenicah i kaznenicah u kralj. Hrvatskoj i Slavoniji g. 1889. — Izvedenje žalbe ništovne, podnešeno bez podpisa ovlaštena branitelja, ima se odmah odbiti, ako u njem nije naznačen nijeden razlog ništovni. Dr. Šilović. — Ob odšteti regalnoga prava točenja u kraljevini Hrvatskoj i Slavoniji. (Svršetak.) J. Kokolač.

Die Strafe des Schiffziehens in Oesterreich. (1783—1790) Nebst einem Rückblick auf das altösterreichische Gefängnisswesen von Dr. M. Friedrich von Maasburg. Wien, 1890. Manz'sche Buchhandlung.

Spisatelj tega, 92 stranij obsežnega dela je znan zbiratelj pravne zgodovine avstrijske, zlasti iz kazenskega zakonodavstva in pravosodja avstrijskega. Pred tem so uže prišle na svitlo njegove knjige: „Zur Entstehungsgeschichte der Theresianischen Halsgerichtsordnung“ etc. (Wien, 1880); — „Die Organisation d. böhmischen Halsgerichte im J. 1765“. (Prag, 1884); — „Die Galeerenstrafe in den deutschen und böhmischen Erbländern Oesterreichs“. (Wien, 1885).